

הגיגי פרשה והלכה

העלון המשפחתי לתושבי גבעת שמואל לעיון בפרשה ובהלכה סביב שולחן השבת
לע"נ הרב שמעון בן שמחה ע"ה ולע"נ רבקה בת יוסף ע"ה

פרשת "וישב"

"והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה"

יוסף היה "בן זקונים" – "בן חכם" ולכן קשה להבין מדוע סיפר לאחיו "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם ניצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי"?

מדוע היה צריך להרגיז את אחיו ולגרום לכך שיקנאו ממנו וישנאו אותו?

רבינו חיים בן עטר (אור החיים) נותן בן היתר את התשובות הבאות:

1. יוסף רצה שאחיו ידעו שעליונותו עליהם אינה החלטה שלו אלא יש לה לגיטימציה משמים ששידרו לו אותה באמצעות חלום ולכן ציפה שבעקבות כך דווקא לא ישנאו אותו כי זה לא בא ממנו.

2. יוסף חשב שבה הוא מספר לאחיו חלומות כל כך אישיים ופרטיים הם יבינו שהוא מרגיש מאוד קרוב אליהם וזה דווקא יגרום לאחווה בניהם.

מאידך, אפשר לומר שפירוש החלום אינו להבליט את עליונותו על אחיו בעתיד אלא החלום מציג ויכוח מהותי בינו לבין אחיו.

בדרך כלל אדם חולם על דברים מעולם התוכן שלו.

עולם התוכן של יוסף ואחיו היה "מרעה צאן" ובה עסקו הוא ואחיו כל הזמן ולכן לא ברור כיצד חלם יוסף דווקא על כך שהוא ואחיו "מאלמים אלומים בתוך השדה" דבר שלא היה עיסוק מהותי אצלו?

לדעת רש"ר הירש "השדה" מסמלת את ארץ ישראל (ציון שדה תחרש).

יוסף שמע מאביו שעם ישראל יהיה שנים רבות בגלות ולכן הוא חולם על כך שיגיע היום ועם ישראל ישכון בארצו - "בשדה", יזרע ויקצור אלמים ויפתח אותה. האחים לא מבינים שזה הרקע לחלום אלא מזהים את זה כרצון למלוך ומשהו אגואיסטי (לענ"ד יש כאן רמז לדורנו. אלו שעלו לא"י מתוך כמיהה וחלום לציון זוהו על ידי אחרים מבני עמנו כמי שרוצים "למלוך" וטענו שטרם הגיע הזמן לכך).

למרות כל האמור לעיל יש שראו פן עמוק יותר של הויכוח בן יוסף לאחיו המתגלם בחלום זה.

האחים (וגם יוסף) מאלמים אלומים בתוך השדה, השדה הוא המציאות הטבעית והאחים (וגם יוסף בתחילה) מתקנים את המציאות רק במצב של "ואנחנו" כלומר מתוך גבולות וסגירות וחשש מיציאה להתמודדות בפיתוי העולם הרחב. מאידך, אצל יוסף חל שינוי – אלומתו נפרדת מכלל האלומות ועומדת בנפרד מחוץ למעגל הרגיל שהיה. יוסף טוען שיש יכולת ואולי גם חיוב לצאת מהחממה ולהביא את האלוקות גם למחוזות חומריים וגשמיים אחרים ואכן כך גם הוא עושה, הוא מפיץ אלוקות גם בבור עם עברייני העולם המצרי וגם בקרב שרים ובארמון המלך המצרי וחרטומיו, אלומתו קמה וגם ניצבה – השיטה שלו מנצחת.

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

הרב שמעון בן שמחה ע"ה, רבקה בת יוסף ע"ה, יפה בת שמעון ע"ה, בת שבע בת אפרים ע"ה, יוסף בן שלמה ע"ה, הרב שמחה בן אפרים ע"ה, זילפה בת יואב ע"ה, הרב אור שרגא בן שמואל ע"ה, הרב יוסף חיים בן יעקב ע"ה, מאשה מרים בת יצחק אריה ע"ה, שמואל בן איסר ישראל הכהן ע"ה.

מה למדנו ב "בית מדרש בוקר" המתקיים כל בוקר בין 8-10 ב "בית מתתיהו"?

מהו הזמן המוקדם ביותר שכבר אפשר להדליק נר חנוכה?

במקרה הדחק אפשר להדליק מ "פלג המנחה" (שעה ורבע לפני "צאת הכוכבים") וגם לברך (שו"ע תרע"ב סימן א' ובמשנה ברורה שם). מאידך יש אומרים (הגר"ע) שידליק ללא ברכה ועדיף שימנה שליח שידליק לו בזמן מאשר ידליק מפלג המנחה. בכל מקרה יש להניח שמן בכמות שיידלק חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.

מתי צריך להדליק את החנוכייה?

חז"ל אמרו שיש להדליק עד "שתכלה רגל מהשוק" כלומר עד שהרחובות מתרוקנים מאדם.

בדרך כלל רוב האנשים חוזרים מהעבודה (לפחות בזמנם) במשך חצי שעה "מצאת הכוכבים" ואז הם רואים את החנוכייה וכך מתפרסם הנס ולכן לכתחילה יש להדליק מיד "בצאת הכוכבים" אפילו לפני ערבית אבל המנהג הוא להתפלל קודם ערבית (כיוון ש"תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם" וכן בגלל שבערבית יש מצווה "מדאורייתא" והיא קריאת שמע שהיא קודמת למצות חנוכה שהיא "מדרבנן") ולאחר מכן ילך מיד לביתו וידליק ככל המוקדם. (יש להכין את החנוכייה מבעוד מועד כדי שיוכל להדליק מיד בבואו לביתו)

יש שנהגו להדליק מיד עם "שקיעת החמה" (אבל עליהם להקפיד שיהיה מספיק שמן שתמשיך לדלוק עוד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים).

עד מתי אפשר להדליק נר חנוכה? האם אפשר להדליק כשבני הבית ישנים?
כאמור לעיל יש לכתחילה להדליק "בצאת הכוכבים" אבל בדיעבד אפשר להדליק עם ברכה עד 20 דקות לפני "עלות השחר".

אם הגיע מאוחר בלילה, יוכל להדליק עם ברכה אם לפחות שנים מבני ביתו ערים ואם כולם ישנים ידליק בלי ברכה. אבל י"א שגם אם כולם ישנים (או שהוא גר לבד והגיע מאוחר) יכול להדליק עם ברכה (ובמיוחד עם מדליק בחלון הסמוך לרה"ר ועד 9.6 מ')

האם מותר לכבות את החנוכייה לאחר חצי שעה "מצאת הכוכבים"?

ע"י החנוכייה אנו מפרסמים את הנס, חז"ל שיערו שפרסום הנס האופטימאלי הוא מצאת הכוכבים למשך חצי שעה שאז הציבור החוזר לביתו נמצא ברחוב ורואה את החנוכייה לכן אם החנוכייה דלקה כבר חצי שעה לפחות "מצאת הכוכבים", אפשר לכבותה.

לגבי השימוש באורה של החנוכייה לאחר חצי שעה – יש שמתירים ויש שאוסרים גם לאחר חצי שעה "מצאת הכוכבים" (מפני "מראית עין" וסיבות אחרות)

החידה משבוע שעבר

"אחרון אחרון חביב" הוכח מפרשת "וישלח" פתרון: "וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים"

חידת פרשת "וישב"

איך הבין יוסף מחלומו של שר האופים שפרעה יתלה את שר האופים?

תשובות לשלוח למחבר העלון מרדכי אפרתי
efratis@neto.net.il יוגרלו פרסים יקרי ערך!!!

הודעות

1. חוג תהילים "תפארת אריאל" בע"ה בשבת במרכזי בשעה 13:00

2. "כולל יום השישי" קורא לך!!!! בית מתתיהו 7:30 – 10:00

3. "בית מדרש בוקר" כל יום בבית מתתיהו 8:00 – 10:00 פתוח לכולל הציבור!!!! 0525219169

ראה מה חדש באתר האינטרנט על הציבור הדתי

www.dationline.co.il